

Fedyshyn, I. (2017). Osoblyvosti rozvytku turystychnoi haluzi v Ukraini (na prykladi Ternopilskoi oblasti) [Features of tourism industry development in Ukraine (Ternopil region as a case study)]. *Socio-Economic Problems and the State*. 16 (1), 81-90.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Ірина Федішин

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна

e-mail: ira.fedyshyn@gmail.com

к.е.н., асист., кафедра менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

Article history:

Received: March, 2017

1st Revision: April, 2017

Accepted: May, 2017

JEL classification:

Z32

UDC:

338.48

Abstract: У статті досліджено розвиток і сьогоденний стан туристичної галузі за в Україні і Тернопільській області зокрема. Досліджено зміну кількості громадян, що відвідало Україну у 2014-2015 рр. Виявлено, що із загальної кількості туристів обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України (2,1 млн чоловік) найбільша кількість туристів-громадян України припадає на тих, що виїжджали за кордон – 1,6 млн чоловік. Визначено особливості туризму за кордоном. Подано аналіз динаміки кількості заповідників та природних національних парків у Тернопільській області за період 2000-2014 рр. Виявлено, що кількість туристів в області значно скоротилась із 36798 осіб у 2005 р. до 9066 осіб у 2014 р. Сформульовано основні причини негативних явищ та проблем у розвитку туристичної галузі як складної економічної системи. Запропоновано пріоритетні заходи із забезпечення розвитку туристичного ринку України і Тернопільщини зокрема.

Keywords: туризм, суб'єкти туристичної індустрії, туристично-рекреаційні ресурси, Тернопільська область, туристичний менеджмент.

Федішин І. Особливості розвитку туристичної галузі в Україні (на прикладі Тернопільської області) [Електронний ресурс] / Ірина Федішин // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2017. — Вип. 1 (16). — С. 81- 90. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17fibpto.pdf>.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Для більшості країн світу, зокрема розвинутих країн, туризм – одне з основних або й головне джерело доходу. Світовий туризм досягнув значних результатів за останні роки, адже кількість міжнародних туристів зросла, і, відповідно, збільшилися валютні доходи. Зростання попиту на туристичні послуги та динамічність сучасної економіки спричинили появу та посилення надзвичайної конкуренції на міжнародному туристичному ринку [1].

Подорожі та туризм більше не є діяльністю вузького соціального прошарку населення, але все більше доступний середньому класу. Це прямий результат зростання особистих доходів і вільного часу населення розвинених країн світу. Сучасний туризм тісно пов'язаний з поглибленою диверсифікацією і охоплює все більше число нових напрямків. Туристична сфера охоплює також все більше і більше країн і регіонів у світі, що дозволяє не лише високо розвиненим країнам генерувати поточні туристичні потоки, але й залучати країни так званого третього світу. Часто для таких держав розвиток туризму стає стратегією економічного розвитку. Однак протягом останніх років забезпечення безпеки та захисту перемістилися в центр уваги туристичної галузі, і очевидно що ці питання будуть актуальними в майбутні роки. У 2014 р. кількість громадян, що відвідало Україну різко скоротилася - 12,7 млн туристів, що є на 48% менше у порівнянні із попереднім роком. Відвідувачів поменшало не лише з Росії, але й з Польщі, Румунії, Німеччини, Туреччини, США, Великобританії. Кількість туристів з Угорщини зросла, а із Словаччини скоротилась на 2% [2]. У 2015 р. кількість громадян, що відвідало Україну продовжувала скорочуватись і становила 12,4 млн чоловік. Із загальної кількості туристів обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України (2,1 млн чоловік) найбільша кількість туристів-громадян України припадає на тих, що виїжджали за кордон – 1,6 млн чоловік [3]. З огляду на всі проблеми, що виникають внаслідок розвитку туристичної індустрії, з якими доводиться стикатися туристам, місцевим жителям, регіональній владі, треба зауважити, що виникла необхідність комплексного вирішення складних ситуацій і питань.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематиці ефективного розвитку туризму та країнознавства приділено увагу у працях таких вітчизняних вчених як Балабанов Г.В., Мальська М.П., Заря І.В., Пестушко В.Ю., Кузишин А.В., Стадницький Ю.І., Капітанець О.М. Важливим для державного туризму більшість дослідників визнають його програмно-цільовий розвиток. Так, Дядечко Л.П. [4] наголошує на пріоритетності державної фінансової підтримки туристичного підприємництва, пов'язаної з вкладанням чималих державних коштів (кредитних пільг, субсидія, звільнення від податків, мит тощо) [5]. Роль туризму у світовій економіці розглядаються іноземними вченими: Н.А. Гук, С. Мілн, Г. Еклс, Р. Шериф та інші. незважаючи на те, що концепція розвитку туристичної галузі має теоретичне підґрунтя, однак потребує подальших досліджень щодо її розвитку в Україні і Тернопільській області зокрема в сьогоdnішніх нестабільних умовах.

3. Постановка завдання.

Мета дослідження полягає у вивченні негативних явищ та проблем у розвитку туристичної галузі як складної економічної системи в Україні та Тернопільській області

зокрема, а також пошуку рішень щодо зменшення їх деструктивного впливу та надання пропозицій і рекомендацій щодо подальшого розвитку туризму.

4. Виклад основного матеріалу дослідження.

Суб'єкти підприємницької діяльності туристичної галузі є вкрай чутливими до будь-яких змін у середовищі свого функціонування і часто повинні реагувати на обставини, що є поза їхнім контролем, оскільки сама специфіка галузі полягає в унікальності взаємозв'язку між туроператором, турагентом та середовищем їхньої діяльності. Для інших видів бізнесу межа між підприємством та світовими ринками є чітко розмежована. Будь-які нестабільні ситуації всередині країни, економічні та фінансові кризи впливають як на виробника продукції/послуг, так і на споживача. На противагу цьому, якість надання послуг у сфері туризму залежить не лише від туроператорів чи турагентів, але й від міжнародних організацій, суб'єктів готельно-ресторанної справи, що діють у даній сфері.

Складні політичні та економічні умови також є проблемою для індустрії туризму. На міжнародному ринку туризм продовжує мати справу з усе більш складною політичною реальністю. Наприклад, незважаючи на твердження деяких урядів про підтримку туризму, візові обмеження не скасовуються, а часто стають все більш складними. Крім того, жодна країна не застрахована від вуличних демонстрацій, політично мотивованих заворушень, терористичних актів, воєн. Ці обставини не тільки дають негативну рекламу приймаючій місцевості, але роблять подорож більш складною і менш привабливою. Міжнародні масштаби туристичної галузі роблять її потенційною зброєю для політично вмотивованих актів тероризму. Ці реалії призводять до необхідності забезпечення чи підвищення захисту туристів від збройних конфліктів чи інших форм політичної нестабільності.

Ефективне державне управління туризмом має бути спрямоване на всебічний розвиток туристичного комплексу країни та активне залучення населення до ухвалення управлінських рішень на місцевому рівні. До сьогодні в Україні було досить чітко вибудовано диференційовану систему органів урядового та неурядового характеру, які фахово займалися цими питаннями. Так, Законом «Про туризм» [6] встановлено, що державна політика у галузі туризму визначається Верховною Радою України. Центральним органом державної виконавчої влади в галузі туризму був Державний комітет України по туризму (ліквідовано у 2000 р.), повноваження якого визначалися законом та положенням, що затверджувалося Кабінетом Міністрів України. Державний комітет України по туризму реалізував державну політику в галузі туризму і ніс відповідальність за подальший його розвиток; брав участь у підготовці проектів законодавчих та інших нормативних актів з питань туризму. Пізніше його функції виконувало Державне агентство України з туризму та курортів, однак було ліквідовано у 2015 р.

Якість туристичних послуг залежить від вирішення багатьох проблем, зокрема відповідної законодавчої бази та ефективного реалізації правильного менеджменту суб'єктів туристичної індустрії (туристичні оператори; туристичні агенти; інші суб'єкти підприємницької діяльності; гіді-перекладачі, екскурсоводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу; фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності). Відповідно до вищезгаданого Закону, туроператор і турагент у встановленому порядку повинні отримати відповідні ліцензії (ст. 17). Що стосується фінансування, то мінімальний розмір фінансового забезпечення туроператора має становити суму, еквівалентну не менше ніж 20000 євро. Розмір

фінансового забезпечення туроператора, який надає послуги виключно з внутрішнього та в'їзного туризму, має становити суму, еквівалентну не менше ніж 10000 євро. Мінімальний розмір фінансового забезпечення турагента має становити суму, еквівалентну не менше ніж 2000 євро [6]. Туроператори повинні приймати на себе відповідальність за всі проблеми, які можуть виникнути у туриста після покупки туристичного пакету. Тому, якщо клієнт зустрівся із наданням неякісних послуг авіакомпаніями, готелями, ресторанами або гідами, туроператор зобов'язаний допомогти вирішити проблеми від імені свого клієнта або ж компенсувати вартість послуг клієнту. Тому тут виникає питання про те чи достатньою виявиться сума фінансового забезпечення у 20000 євро, якщо туроператор продає в середньому 100-150 путівок в день.

Згідно з «Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2015 року», пріоритетним є розвиток курортно-рекреаційної сфери (комплексу) у Закарпатській, Запорізькій, Львівській, Івано-Франківській, Одеській та Херсонській областях. Розвиток туризму не є пріоритетним згідно зі Стратегією у таких регіонах, як Полтавська, Рівненська, Сумська та Черкаська області. [7]

Зарубіжний досвід, зокрема США, свідчить про значну розбіжність у законодавчому регулюванні діяльності суб'єктів туристичної діяльності у різних штатах. Так, звичайно, ряд законів, адміністративних ініціатив, нормативних актів та правил безпосередньо вирішують питання, пов'язані з рекламою, менеджментом та продажем туристичних послуг, однак є досить верифікованими і інколи суперечливими. У 1977 році Айова став першим штатом, що прийняв закони, що формально вимагають туроператорів і турагентів реєструватися державою. Ряд штатів, таких як Каліфорнія, Флорида і Нью-Йорк, прийняли закони, безпосередньо вирішуючи питання, пов'язані з рекламою, менеджментом й продажем туристичних послуг. У США функціонують організації, що здійснюють моніторинг та регулювання діяльності власних членів, розробляють стандарти для туристичного бізнесу, серед них: Асоціація роздрібних туристичних агентів (Association of Retail Travel Agents), Американське товариство туристичних агентів (American Society of Travel Agents), Асоціація туроператорів Сполучених Штатів (United States Tour Operators Association), Об'єднана федерація асоціацій туристичних агентств (United Federation of Travel Agents' Associations) і Асоціація Тихоокеанського й Азійського туризму (Pacific Asia Travel Association) все саморегулювання своїх членів і навести приклади галузевих стандартів, до яких все в туристичному бізнесі повинні прагнути.

На жаль, в Україні на даний час немає організації, яка б здійснювала комплексний моніторинг ефективності та якості надання послуг суб'єктами туристичного бізнесу.

Що стосується Тернопільської області зокрема, - можна стверджувати, що туризм в області є слабозвиненим і тому актуальним є розгляд даної проблематики на регіональному рівні, оскільки туристичний ринок Тернопільщини має потенціал і є каталізатором економічного зростання області, а тому повинен вважатися ключовим сектором для розвитку на макроекономічному рівні. Ресурсну базу туризму складають туристично-рекреаційні ресурси, які тісно пов'язані між собою. Комплексний характер рекреаційної діяльності та різноманіття її зв'язків з природними умовами обумовлює доцільність розгляду як природного рекреаційного ресурсу не тільки територіальне поєднання природних компонентів, але і розвиток відповідної інфраструктури. Під туристичними ресурсами розуміється сукупність природних і штучно створених людиною об'єктів, придатних для створення туристичного продукту. Як правило, ці ресурси визначають формування туристського бізнесу в тому чи іншому регіоні.

На заповідники та національні природні парки покладається виконання завдання створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів. Статистичні дані Тернопільської області свідчать про збільшення кількості заповідників та природних національних парків за період 2011-2014 рр. з 1 до 3, а також про збільшення їхньої площі відповідно (табл. 1) [8].

Таблиця 1. Заповідники та природні національні парки Тернопільської області								
	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість заповідників і природних національних парків	1	1	1	1	1	3	3	3
Їхня площа, га	10454	10521	10521	10521	10521	17472	17472	27297

Все більшої популярності набувають природо-орієнтовані подорожі, тому ефективний менеджмент організації туризму в національних природних парках та облаштування інфраструктури туристичних і екскурсійних маршрутів, створення туристично-інформаційних центрів є серед першочергових завдань для суб'єктів різних форм власності, які працюють у сфері туризму в Тернопільській області. Однак, варто зауважити, що кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності в області значно скоротилась із 36798 осіб у 2005 р. до 9066 осіб у 2014 р. (табл. 2) [8]. Очевидно такому стану справ сприяла нестабільна соціально-політична ситуація в країні, війнні конфлікти, інфляція.

Таблиця 2. Туристичні потоки в Тернопільській області, осіб							
	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності	24343	36798	19949	14164	12320	13490	9066
іноземні туристи	797	805	521	-	2	-	-
туристи – громадяни України, які виїжджали за кордон	4347	3618	6039	5103	6035	7929	4691
внутрішні туристи	19199	32375	13389	9061	6283	5561	4375
Кількість екскурсантів	10238	21367	13719	5789	4705	3268	1371

Аналіз сучасної ситуації на ринку туристичних послуг району дає підстави стверджувати, що ядром розвитку туризму залишатиметься м. Кременець як найбільший за людністю населений пункт, в якому концентрується діяльність туристичних агентств району. Західний туристичний район охоплює Бережанський, Підгаєцький та Монастириський адміністративні райони, формується із Бережанського та Підгаєцько-Монастириського туристичних районів, окреслення зумовлено, передусім, різницею у щільності інфраструктури. Через низьку забезпеченість закладами розміщення туристів, санаторного лікування та відпочинку, ресторанного господарства та дозвілля район поки що не може привабити велику кількість туристів [9]. Обсяг послуг, наданих туристам та екскурсантам в Тернопільській області, щороку зростає і становить не менше 150 млн. гривень. Однак, залишаються ще не вирішеними чимало проблем, які гальмують розвиток туристично-рекреаційного комплексу області. Зокрема, фінансування заходів, які покликані привернути увагу бізнесу та інтерес туристів до регіону, не відповідає потребам галузі туризму, яка визнана стратегічним напрямком розвитку області.

Незважаючи на позитивні передумови розвитку туризму у Тернопільській

області невіршеними залишається низка проблем:

- незадовільний стан туристичних об'єктів;
- незадовільний стан доріг та транспортного сполучення;
- нерозвиненість мережі туристичних інформаційних центрів;
- відсутність якісної туристичної інфраструктури;
- відсутність співпраці між населенням та органами місцевої та обласної влади у питаннях розвитку місцевого туризму;
- відсутність просування бренду Тернопільщини як туристично-рекреаційного регіону;
- недостатність економічних, зокрема податкових та фінансово-кредитних стимулів для розвитку екотуризму області;
- декларативний характер цільових програм розвитку туристичної галузі в регіонах України;
- недостатнє забезпечення професійними кадрами в галузі туризму.

Нестабільна ситуація не дозволяє розробляти і реалізовувати програми сталого розвитку галузі на роки вперед.

Основними перевагами туризму є продукування доходів в обласний бюджет і створення додаткових робочих місць. Здатність національної економіки одержувати користь від туризму залежить від доступності інвестицій для розвитку необхідної інфраструктури даної галузі та від її здатності якісно задовольняти потреби туристів. У порівнянні з іншими, суто виробничими сферами економіки, сфера подорожей і туризму не забруднює атмосферу і навколишнє середовище. Зараз в урядових, промислових і споживчих колах зростає розуміння того, що туристична галузь також може сприяти досягненню екологічної стабільності.

Дослідженню ефективного функціонування туристичної галузі доводиться стикатися з новими питаннями безпеки з метою підготовки майбутніх фахівців в галузі шляхом включення результатів досліджень в навчальні програми. Це може бути зроблено шляхом введення нових предметів (наприклад, керування ризиками в секторі туризму), або доповнення змісту вже існуючих предметів за допомогою нових знань про забезпечення безпеки та залучення необхідних інвестицій (наприклад, маркетинг, відносини зі споживачами, менеджмент туристичних маршрутів).

Таким чином основними аспектами при забезпеченні розвитку туристичного ринку Тернопільщини, на нашу думку, є:

- 1) створення механізму функціонування туристичного ринку області в умовах нестабільності, його сегментація, врахування сезонного характеру;
- 2) вивчення факторів, що впливають на попит в сфері туризму, і впливу цін і доходів на платоспроможний попит;
- 3) вивчення факторів, що впливають на пропозицію туристичних послуг, а також вивчення впливу цін і чинників нецінового характеру (інвестицій і інших нецінових детермінантів пропозиції);
- 4) залучення інвестицій в розвиток туристичної інфраструктури області, ремонт та укладення доріг у віддалені райони області з метою розвитку сільського туризму;
- 5) забезпечення безпеки та підготовка висококваліфікованих фахівців в даній сфері.

В даний час розвиток туризму в Україні стримується комплексом факторів: низьким професіоналізмом туристичних менеджерів, високим оподаткуванням, економічною нестабільністю, недосконалим законодавством. Також присутнє ігнорування думки місцевого населення і залучення його до дискусій щодо подальшого

розвитку туризму в регіоні. Часто монополію на будівництво об'єктів готельно-розважальних комплексів, транспортних туроператорів має обмежене коло людей, представники великого бізнесу, а проблеми зі сміттям, каналізацією та забрудненням навколишнього середовища залишені для місцевих жителів. Негативні аспекти розвитку туризму в деяких регіонах більш помітні, ніж його позитивні аспекти, оскільки вони більш очевидні. Збільшення числа туристів, нераціональне використання природних ресурсів, будівництво готелів та інших об'єктів інфраструктури готельно-ресторанного господарства, пов'язаних з туризмом, значно впливає на навколишнє середовище, особливо там, де це відбувається нераціонально, неконтрольовано і лише з метою отримання прибутків. Варто зауважити, що нестійкий розвиток інтенсивного туризму часто призводить до деяких місцевих екологічних катастроф. Одночасно, розвиток туризму залежить головним чином від стану навколишнього середовища і природної різноманітності. Вода і якість повітря, естетика ландшафтного та біологічного різноманіття є природними невід'ємними компонентами відпочинкового чи екскурсійного туризму, тому збереження природних екосистем недоторканими має бути пріоритетом державної влади та органів місцевого і обласного самоврядування.

5. Висновки і перспективи подальших досліджень.

Друга половина ХХ відзначилась надзвичайним розвитком нових технологій, транспортування, засобів комунікації та міжнародних відносин. Це, у свою чергу, призвело до попиту і поширення різноманітних туристичних послуг. Туристичний бізнес передбачає складну систему відносин між постачальниками і споживачами відповідних послуг, між турфірмами і їх конкурентами, а також між партнерами по бізнесу. Діяльність турфірми на ринку включає: вибір ринкової ніші; розробку туристичного продукту; визначення обсягу послуг, що надаються; вдосконалення ціноутворення; розширення рекламної діяльності; проведення наукових досліджень; залучення інвестицій; взаємодія з іншими компаніями; взаємини з державними органами.

Розвиток туристичної галузі є вкрай необхідним для розвитку економіки не лише Тернопільської області, але й України загалом. З одного боку, розвиток галузі забезпечила б доходи у бюджет. З іншого боку, туризм приносить навантаження на місцеві ресурси і часто приносить шкоду навколишньому довкіллю. Тому пріоритет захисту навколишнього середовища провокує зростаючий тиск на всі туристичні ініціативи. Тим часом як багато економік, що розвиваються, потребують доходів від туризму, соціальна шкода чи шкода для навколишнього середовища не можуть ігноруватись.

У випадку банкрутства або неплатоспроможності туроператора суми гарантії у 20000 євро може бути недостатньо для сплати компенсації вартості ненаданих послуг.

Author details (in Russian)

Особенности развития туризма в Украине (на примере Тернопольской области)

Ирина Федюшин

Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя,

ул. Русская, 56, г. Тернополь, 46001, Украина

e-mail: ira.fedyshyn@gmail.com

к.э.н., ассист., кафедра менеджмента инновационной деятельности и предпринимательства

Аннотация. В статье исследовано развитие и сегодняшнее состояние туристической отрасли в Украине и Тернопольской области в частности. Исследовано изменение количества граждан, которые посетили Украину в 2014-2015 гг. Выявлено, что из общего количества туристов обслуженных субъектами туристической деятельности Украины (21 млн. человек) наибольшее количество туристов-граждан Украины приходится на тех, что выезжали за границу – 16 млн. человек. Определены особенности туризма за рубежом. Представлен анализ динамики количества заповедников и природных национальных парков в Тернопольской области за период 2000-2014 гг. Выявлено, что количество туристов в области значительно сократилось с 36798 человек в 2005 году, до 9066 человек в 2014 году. Сформулированы основные причины негативных явлений и проблем в развитии туристической отрасли как сложной экономической системы. Предложены приоритетные меры по обеспечению развития туристического рынка Украины и Тернопольщины в частности.

Ключевые слова: туризм, субъекты туристической индустрии, туристско-рекреационные ресурсы, Тернопольская область, туристический менеджмент.

Author details (in English)

Features of tourism industry development in Ukraine (Ternopil region as a case study)

Iryna Fedyshyn

Ternopil Ivan Puluj National University,

56, Ruska str., Ternopil, 46001, Ukraine

e-mail: ira.fedyshyn@gmail.com

Ph.D., assistant, department of management of innovation activity and entrepreneurship

Abstract. Development and current state of the tourism industry in Ukraine and Ternopil region in particular is investigated in the article. The change in the number of citizens who visited Ukraine in the period of 2014-2015 has been studied. It was found that the total number of tourists served by tourism stakeholders in Ukraine (2,1 million) the largest number of tourists-citizens of Ukraine accounts for those that have traveled abroad – 1,6 million people. The features of tourism industry abroad have been determined. The analysis of the dynamics of the number of nature reserves and national parks in the Ternopil region for the period of 2000-2014 has been given. It was found that the number of tourists in the region has decreased significantly from 36,798 people in 2005 up to 9066 people in 2014. The basic causes of the negative phenomena and problems in the development of the tourism industry as a complex economic system are revealed. Recommendations for priority measures to ensure the development of the tourist market of Ukraine and Ternopil region in particular are suggested in the article.

Keywords: tourism, subjects of tourism industry, tourist and recreational resources, Ternopil region, tourism management.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17fibpto.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Fedyshyn, I. (2017). Osoblyvosti rozvytku turystychnoi haluzi v Ukraini (na prykladi Ternopilskoi oblasti) [Features of tourism industry development in Ukraine (Ternopil region as a case study)]. *Socio-Economic Problems and the State*. 16 (1), 81-90.

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17fibpto.pdf>

Використана література:

1. Онисько М.Б. Міжнародний туризм: світові тенденції та українські реалії / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html>.
2. Ukraine tourism and visitors statistics. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visitkievukraine.com/essential/tourism-statistics/>.
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm.
4. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 224 с.
5. Хаустова В.Є. Проблеми розвитку туристичної галузі в Україні / В.Є. Хаустова, Є.Ф. Горбатова // Проблеми економіки. – 2010. – Вип. № 2. – С. 28-33.
6. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України.- 1995. -№ 31. -С.241.
7. Хаустова В.Є. Оцінка якості цільових програм розвитку туристичної галузі в регіонах України / В.Є. Хаустова, Є.Ф. Горбатова // Проблеми економіки. - 2014. - № 4. - С. 183-196. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_4_24.
8. Статистичний щорічник Тернопільської області за 2014 рік. За ред. Т. М. Грищук / Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Тернопільській області – Тернопіль, 2015. – 447 с.
9. Городиський Ю. Проблеми і перспективи розвитку туризму у Тернопільській області / Ю. Городиський, А. Манько // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. - 2012. - Вип. 29(1). - С. 36-42.

References

1. Onys'ko M.B. Mizhnarodny`j tury`zm: svitovi tendenciyi ta ukrayins`ki realiyi [International Tourism: Global Trends and Ukrainian realities], available at: <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html>
2. Ukraine tourism and visitors statistics Retrieved from: <http://www.visitkievukraine.com/essential/tourism-statistics/>
3. Derzhavna sluzhba statystyky [The official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm.
4. Dyadechko L.P. (2009) Ekonomika tury`sty`chnogo biznesu [Economics of tourism business]. Centr uchbovoyi literatury`, 224 p.
5. Haustova V. Ye. (2010) Problemy` rozvy`tku tury`sty`chnoyi galuzi v Ukrayini [Problems of tourism development in Ukraine] Problemy` ekonomiky`, vol. 2, pp. 28-33.
6. Zakon Ukrayiny Pro tury`zm vid 15.09.1995 № 324/95 [The Law of Ukraine «About Tourism» of 15.09.1995 № 324/95], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
7. Haustova V. Ye. (2014) Ocinka yakosti cil`ovy`x program rozvy`tku tury`sty`chnoyi galuzi v regionax Ukrayini [Assessment of the quality of tourism development programs in regions

of Ukraine], Problems of economics, vol. 4, pp. 183-196. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_4_24

8. Statystychnyj shhorichnyk Ternopil's`koyi oblasti za 2014 rik (2015). [Statistical Yearbook of the Ternopil region in 2014] Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. Golovne upravlinnya statystyky u Ternopil's`kij oblasti. Ternopil, 447 p.
9. Gorodys`kyj Yu. (2012) Problemy i perspektyvy rozvytku turyzmu u Ternopil's`kij oblasti. [Problems and prospects of tourism development in Ternopil region] Visny`k L`vivs`kogo universy`tetu. Seriya: Mizhnarodni vidnosy`ny`, Vol. 29 (1), pp. 36-42.

© 2017 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
You are free to:
Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
Under the following terms:
Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
No additional restrictions
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

